

УДК: 330.341.1:631.11

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

ОЛЕКСІВ Н.І.

*Студентка 2 курсу, факультет економіки та менеджменту,
спеціальність “Маркетинг”*

*Науковий керівник ВОЙТОВИЧ Н.В., к.е.н., доцент
кафедри маркетингу*

*Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького*

У статті розглядаються актуальні питання інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств харчової промисловості України. Проведено аналіз результатів інноваційної активності підприємств та залучення прямих іноземних інвестицій у переробну промисловість країнами світу, протягом останніх років. Вказано на проблеми, що потребують термінового вирішення.

Ключові слова: інвестиції, інновації, переробна промисловість, інноваційно-інвестиційні процеси, інвестиційна привабливість.

Світовий процес переходу від індустріального до інформаційного суспільства, а також соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні, вимагають суттєвих змін у багатьох сферах діяльності держави. В першу чергу це стосується підприємств переробної промисловості (виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів).

Сьогодні суспільство досягло такого рівня розвитку, коли обсяги теоретичних знань, інформації, рівень її структурованості та складності зумовлюють створення якісно нової інформаційної структури, в якій інформаційні ресурси визначатимуть розвиток країни, сфер суспільства; умови життєдіяльності людини в усіх соціальних сферах, інтелектуалізацію праці, вдосконалення соціально-комунікаційних відносин, виробництва й управління інноваційно-інвестиційними сферами; вибір і використання інформаційних систем і технологій різного призначення. Це вимагає найшвидшого переходу до нової стратегії інноваційного розвитку переробних підприємств на основі широкомасштабного використання знань та інформації як стратегічних ресурсів розвитку, а також інноваційних технологій як основних інструментів цього розвитку.

Проблеми інноваційного та інвестиційного розвитку залишаються предметом уваги багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених. Цей науковий напрям досліджували такі відомі вчені, як І.Шумпетер, Г. Менш, П. Друкер,

П.Саблук [3], В. Геєць [1], А. Гальчинський, Ю. Мельник, О. Панасюк [5], О.Шевченко [7], М.Щурик [8] та інші.

Мета роботи полягає у впровадженні інновацій для підвищення конкурентоспроможності підприємств та залученні прямих іноземних інвестицій для інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості України.

Аналізуючи статистичні дані протягом 2010 року інноваційну діяльність в Україні здійснювали 369 переробних підприємств, або 15% від їх загальної кількості (див. табл. 1.). Понад 10% з них реалізовували інноваційну продукцію, обсяг якої становив 4912370,3 тис.грн., або 6,7% від загального обсягу реалізованої продукції. Основними напрямками підприємств, які займалися нововведеннями, були продуктові інновації. Кожне третє підприємство придбало і впровадило нові засоби механізації виробництва, кожне одинадцятье – нові технології. Взагалі для здійснення нововведень підприємствами придбано 182 нові технології.

Таблиця 1

**Інноваційна активність підприємств переробної промисловості
(виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів) України**

Показники	Абсолютний показник		2010р. у % до 2009р.
	2009 р.	2010 р.	2010 р.
1	2	3	4
Кількість переробних підприємств, од.	2594	2457	94,7
Кількість підприємств, які займалися інноваційною діяльністю, од.	389	369	94,8

Продовження табл. 1

1	2	3	4
у тому числі проводили дослідження і розробки, од.	284	296	104,2
Кількість підприємств, що впроваджували маркетингові та організаційні інновації, од.	110	81	73,6
Освоєння виробництва інноваційних видів продукції, найменувань, од.	588	487	82,8
з них нових для ринку, од.	104	71	68,2
Кількість підприємств, що реалізували інноваційну продукцію, од.	245	239	97,6
Обсяг реалізованої інноваційної продукції, тис.грн.	4912370,3	4660852,0	94,9
Реалізація інноваційної продукції за межі України, од.	43	49	113,9
тис.грн.	880556,0	1143074,7	129,8

**Матеріали Міжнародної студентської науково-практичної конференції
«Наукові дослідження молоді у вирішенні актуальних проблем аграрного
сектора України»**

Розподіл загального обсягу витрат за напрямками інноваційної діяльності, тис.грн.	1014972,8	608852,4	59,9
---	-----------	----------	------

Джерело: [4].

Із даних табл. 1. Видно, що абсолютна кількість підприємств, які займаються інноваційною діяльністю, протягом 2009–2010 рр. зменшувалася, у той час як кількість переробних підприємств, які реалізовували інноваційну продукцію за межі України збільшилася. Це свідчить про те, що збільшується кількість підприємств, які хочуть займатись інноваційною діяльністю. Вітчизняна статистика інноваційноактивними вважає навіть підприємства, в яких частка реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізації становить менше 1%.

Проведений аналіз інноваційної активності свідчить, що головною причиною низької інноваційної активності підприємств слід визнати відсутність довгострокових мотивацій організації високопродуктивної інноваційної діяльності. Інноваційна діяльність є малоприбутковою (низькорентабельною) та більш ризикованою порівняно з іншими видами діяльності. Завданням держави є створення ефективної і адекватної вимогам сьогодення системи підтримки інноваторів, яка б давала змогу здійснювати високопродуктивну інноваційну діяльність у харчовій промисловості.

Розглянемо надходження прямих іноземних інвестицій у переробну промисловість (виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів), частина з яких були задіяні переробними підприємствами в інноваційну діяльність, показано в табл. 2.

Таблиця 2

Надходження прямих іноземних інвестицій у переробну промисловість за країнами світу, млн. дол. США

Країна	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2010р. у % до 2009р.
Кіпр	180,2	250,2	308,6	171,2
Німеччина	58,6	61,7	67,8	115,7
Нідерланди	485,3	568,6	593,1	122,2
Російська Федерація	42,7	49,1	52,4	122,7
Австрія	16,8	22,4	22,3	132,7
Франція	75,7	75,0	71,3	94,2
Сполучене Королівство	148,8	146,5	122,8	82,5
Швеція	210,2	222,3	211,7	100,7
Віргінські Острови, Британські	42,2	33,0	27,4	64,9
Сполучені Штати Америки	140,4	92,0	63,9	45,5
Італія	1,8	1,6	1,6	88,9

Польща	22,5	18,5	22,3	99,1
Швейцарія	82,6	86,3	88,4	107,0
Угорщина	9,8	11,0	11,0	112,2
Люксембург	1,0	1,0	1,0	100
Всього	1518,6	1639,2	1665,6	109,7

Джерело: [2, 6].

Як бачимо з табл. 2 найбільше прямих інвестицій в Україну надходить з Кіпру, тобто їх кількість порівняно з 2008 р. збільшилась майже у два рази або на 171,2%. Хоча є і протилежний показник – це надходження інвестицій зі США, де спостерігається зменшення у два рази і складає 45,5%.

Розглянемо інтенсифікацію інноваційно-інвестиційних напрямів розвитку підприємств переробної промисловості:

- **глибока діагностика власних ринкових можливостей** з метою розробки реальних стратегій розвитку бізнесу;
- **оцінка перспектив прямої глобальної конкуренції;**
- **чітке позиціонування бізнесу;**
- **використання переваг положення “аборигена”** (краща обізнаність про специфіку ведення бізнесу в регіоні);
- **інноваційна складова розвитку** (просте скорочення відставання, як правило, не призводить до якісного прориву);
- **використання підприємницької енергії бізнесу, що розвивається;**
- **широке використання аутсорсингу** (є актуальним для більшості українських виробників через неможливість організувати роботу маркетингової служби власними силами);
- **використання національного патріотичного фактору** при встановленні емоційних зв'язків із споживачами та іншими цільовими ринками через створення брендів та проведення соціально-відповідальної політики.

З метою реалізації перспектив інноваційно-інвестиційного розвитку переробної промисловості необхідно виділити такі пріоритети:

— переорієнтацію інвестицій у розвиток галузей харчової промисловості з порівняно високою інтенсивністю виробництва (льоно-, коноплевиробництво, хмелярство, цукробурякове, молочне, м'ясне виробництво), що нині потребують якнайшвидшого відродження на новій техніко-технологічній основі, забезпечують створення додаткових робочих місць та виробництво імпортозамінних товарів;

— залучення у використання технології з глибокої переробки сільськогосподарської продукції і виготовлення нових інноваційних продуктів;

— впровадження інноваційно-інвестиційних проектів з будівництва потужностей по прийманню, доробці та зберіганню сільськогосподарської продукції, зокрема із залученням іноземних кредитів для придбання обладнання та об'єктів інфраструктури;

— впровадження інноваційно-інвестиційних проектів з будівництва промислових об'єктів по переробці енергетичних продуктів і виробництва біопалива, що сприятиме виробництву альтернативних видів екологічно чистого пального й зменшенню залежності країни від імпорту енергоносіїв, утилізації надлишків виробленої сільськогосподарської продукції і проміжної продукції промислового виробництва, створенню нових робочих місць, збільшенню доходів населення та надходжень до бюджету.

Оцінку інноваційно-інвестиційної активності регіонів пропонуємо здійснювати на основі комплексного підходу, використовуючи систему показників: обсяги інвестицій (власних та залучених), валовий регіональний продукт, динаміка та структура дебіторської і кредиторської заборгованості, трудові ресурси, інфляція, фінансовий стан підприємств регіону, експортоорієнтованість місцевого виробництва.

Висновки. Вважаємо, що необхідно активізувати інноваційно-інвестиційну діяльність шляхом: орієнтації виробництва на потреби внутрішнього ринку; впровадження наукоємних технологій замість матеріало- та енергоємних; виробництва вітчизняних товарів замість імпорту товарів аналогічної групи; підвищення конкурентоздатності виробленої продукції.

Подальшого дослідження потребує розширення меж аналізу факторів впливу на інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств харчової промисловості України та визначення інструментів їх державного регулювання.